

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN ÁNH NGỌC

**ĐẶC ĐIỂM HIỆN TƯỢNG VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT
TRÊN MỘT SỐ BÁO ĐIỆN TỬ**
(Báo Thái Nguyên, Báo Hà Nội mới, Báo Sài Gòn Giải phóng,
Báo Lâm Đồng)

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HỌC VÀ VĂN HOÁ VIỆT NAM**

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN ÁNH NGỌC

**ĐẶC ĐIỂM HIỆN TƯỢNG VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT
TRÊN MỘT SỐ BÁO ĐIỆN TỬ**
(**Báo Thái Nguyên, Báo Hà Nội mới, Báo Sài Gòn Giải phóng,
Báo Lâm Đồng**)

Ngành: Ngôn ngữ Việt Nam

Mã số: 8.22.01.02

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGÔN NGỮ, VĂN HỌC VÀ VĂN HOÁ VIỆT NAM

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS.Nguyễn Văn Khang

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả được nêu trong luận văn là trung thực và chưa được ai công bố trong bất kỳ công trình khoa học nào.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2020

Tác giả

Nguyễn Ánh Ngọc

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn tốt nghiệp này, tác giả xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, Phòng Đào tạo sau đại học, Ban chủ nhiệm, quý thầy, cô giáo Khoa Ngữ Văn Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên và quý thầy, cô giáo trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ trong suốt quá trình học tập.

Tác giả xin chân thành cảm ơn: Đảng ủy, Ban Biên tập Báo Thái Nguyên; Báo Hà Nội mới, Báo Sài Gòn Giải phóng, Báo Lâm Đồng cùng đội ngũ nhà báo, phóng viên các báo và bạn đọc các địa phương đã tạo mọi điều kiện thuận lợi trong suốt thời gian thực hiện luận văn tốt nghiệp.

Đặc biệt, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy hướng dẫn: **GS.TS. Nguyễn Văn Khang**, người đã luôn tận tình hướng dẫn, chỉ bảo trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tác giả cảm ơn tập thể lớp cao học Ngôn ngữ K25 chuyên ngành Ngôn ngữ Việt Nam Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã đóng góp ý kiến trong quá trình học tập và thực hiện luận văn.

Cuối cùng, xin bày tỏ lòng biết ơn đến gia đình, người thân, bạn bè và đồng nghiệp đã giúp đỡ, động viên tác giả để hoàn thành luận văn này.

Tác giả
Nguyễn Ánh Ngọc

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
DANH MỤC CÁC HÌNH	v
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu	2
3. Phương pháp nghiên cứu	3
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu và nguồn tư liệu.....	4
5. Đóng góp của luận văn	4
6. Cấu trúc luận văn.....	5
Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VỀ HIỆN	
TƯỢNG VIẾT TẮT VÀ CƠ SỞ LÝ LUẬN	6
1.1. Tổng quan tình hình nghiên cứu hiện tượng viết tắt	6
1.1.1. Trên thế giới	6
1.1.2. Ở Việt Nam.....	7
1.2. Cơ sở lí luận.....	11
1.2.1. Một số vấn đề về chữ tắt.....	11
1.2.2. Một số đặc điểm của tiếng Việt liên quan đến viết tắt	23
1.3. Tiểu kết chương	27
Chương 2: THỰC TRẠNG VỀ CÁC HIỆN TƯỢNG VIẾT TẮT	
TRÊN 4 BÁO ĐIỆN TỬ.....	28
2.1. Thống kê về các hiện tượng viết tắt trên 4 báo điện tử	28
2.1.1. Giới thiệu về các báo điện tử khảo sát.....	28
2.1.2. Thống kê tư liệu.....	29

2.2. Đặc điểm hiện tượng viết tắt về cấu tạo	31
2.2.1. Chữ tắt đơn thành tố	32
2.2.2. Chữ tắt đa thành tố.....	34
2.2.3. Phân loại đối tượng viết tắt theo nguồn gốc đối tượng	43
2.3. Đặc điểm hiện tượng viết tắt về mặt nội dung	46
2.3.1. Đối tượng viết tắt là tên riêng.....	48
2.3.2. Đối tượng viết tắt là từ ngữ chỉ các thuật ngữ, khái niệm.....	52
2.3.3. Đối tượng viết tắt là các từ ngữ chỉ chức danh, nghề nghiệp.....	53
2.3.4. Đối tượng viết tắt là từ ngữ chỉ đơn vị đo lường, đơn vị tiền tệ,... ..	54
2.3.5. Đối tượng viết tắt là từ ngữ gọi tên các sản phẩm, hàng hoá.....	55
2.3.6. Đối tượng viết tắt là từ ngữ chỉ cấp ra văn bản, nội dung và hình thức văn bản.....	55
2.3.7. Đối tượng viết tắt là từ ngữ chỉ đối tượng khác	56
2.4. Tiểu kết chương 2.....	57
Chương 3: PHẢN HỒI CỦA BẠN ĐỌC VÀ KIẾN NGHỊ ĐỀ XUẤT.....	59
3.1. Ý kiến phản hồi của bạn đọc	59
3.1.1. Miêu tả đối tượng khảo sát	60
3.1.2. Phân loại các ý kiến phản hồi	61
3.1.3. Ý kiến nhận xét.....	62
3.2. Ý kiến đề xuất.....	68
3.2.1. Nhận xét các ý kiến phản hồi ở trên	68
3.2.2. Ý kiến đề xuất của cá nhân.....	69
3.3. Tiểu kết chương 3	71
KẾT LUẬN.....	73
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	76
PHỤ LỤC	81

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Bảng phân loại hiện tượng viết tắt trên 4 báo điện tử.....	29
Bảng 2.2: Các kiểu cấu tạo hiện tượng viết tắt đơn thành tố	34
Bảng 2.3: Các kiểu chữ viết tắt đa thành tố.....	43
Bảng 3: Kết quả phân loại các ý kiến phản hồi	61

DANH MỤC CÁC HÌNH

Biểu đồ 1.1. Sơ đồ biểu diễn của các âm tiết.....	24
Mô hình 1.1. Mô hình âm tiết tiếng Việt.....	25

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Viết tắt là một hiện tượng phổ biến trong nhiều thứ tiếng khác nhau trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Do xu hướng cần thể hiện văn bản, lời nói ngắn gọn, đơn giản nhưng đảm bảo chuyển tải lượng thông tin lớn nên xu hướng viết tắt ngày càng trở nên phổ biến trong tất cả các kiểu văn bản như: văn bản hành chính công vụ, văn bản báo chí,...

1.2. Dưới sự phát triển mạnh mẽ của Cách mạng Công nghệ 4.0, phương thức trao đổi thông tin thông qua các phương tiện truyền thông ngày càng phát triển. Đặc biệt, Internet với ưu thế vượt trội về nền tảng công nghệ đã khẳng định vị trí là phương tiện truyền thông hiện đại truyền tin nhanh nhất, dung lượng lớn nhất, lượng tin mới cập nhật nhanh nhất và có số lượng độc giả nhiều nhất. Đây cũng là lí do hiện nay các trang báo điện tử ra đời và ngày càng phát triển. Cùng với sự phát triển đó, viết tắt cũng là hiện tượng ngôn ngữ xuất hiện phổ biến trên các trang báo điện tử, đồng thời, xu hướng thể hiện văn bản với lời nói đơn giản, ngắn gọn nhưng lại có thể chuyển tải được lượng thông tin lớn nên viết tắt trở nên ngày càng phong phú và đa dạng.

Đánh giá về sự xuất hiện của Internet và xu hướng viết tắt, các tác giả của Bách khoa toàn thư mở **Wikipedia** chỉ rõ: *“Từ khi Internet phát triển trong thập niên 1980 đến nay, một loại tiếng Anh viết đã được phát triển và phổ biến bởi các người dùng Internet. Loại tiếng Anh đơn giản này dùng rất nhiều các chữ viết tắt và các dấu hiệu định trước (như dùng **IMHO** thay cho **in my humble opinion** - theo ý kiến nông cạn của tôi, hay dùng dấu hiệu :) để phát biểu sự khôi hài thân thiện của một đoạn văn). Cũng giống như các tiếng Anh đơn giản khác, loại tiếng Anh này có một bộ từ vựng tương đối giới hạn nhưng, khác với các tiếng khác, nó chủ trương thay đổi lối đánh vần phức tạp của tiếng Anh chính bằng một lối "phiên âm" đơn giản hơn (thí dụ ngay những từ đơn giản như you và for cũng được thay thế bằng U và 4)”. [41, tr.3]*

1.3. Báo chí được coi là kênh thông tin quan trọng, phản ánh kịp thời và sinh động các sự kiện, hoạt động đang diễn ra hàng ngày hàng giờ trong nước và trên thế giới, là diễn đàn bình luận về các vấn đề nảy sinh trong đời sống, xã hội. Do vậy, trước thời đại bùng nổ thông tin, chữ viết tắt là cách để “nén” thông tin, giảm độ dài của các văn bản, giúp cho người đọc tiếp cận thông tin một cách nhanh nhất, dễ dàng nhất.

1.4. Trong lĩnh vực ngôn ngữ báo chí, có thể dễ dàng nhận ra trên các trang báo hiện nay xuất hiện nhiều từ viết tắt, rút gọn. Chúng tôi lựa chọn khảo sát, tìm hiểu trên 4 báo Điện tử (Thái Nguyên online; Hà Nội mới online; Sài Gòn Giải phóng online; Lâm Đồng online) vì đây đều là các báo thuộc cơ quan của Đảng bộ Đảng Cộng sản Việt Nam, là tiếng nói của Đảng bộ, chính quyền, nhân dân, trong đó có 2 Thành phố lớn của đất nước (Hà Nội và TP Hồ Chí Minh) và 2 báo tỉnh thuộc các vùng miền khác nhau (Thái Nguyên, Lâm Đồng). Dựa trên kết quả khảo sát, chúng tôi miêu tả, phân tích và đưa ra một bức tranh tương đối về sự phát triển riêng trong nền báo chí Việt Nam và hiện tượng viết tắt trên các trang báo điện tử.

Khảo sát các công trình nghiên cứu về hiện tượng viết tắt trên các phương tiện truyền thông đại chúng, chúng tôi nhận thấy có một số công trình thuộc các lĩnh vực khác nhau từ: Khoa học máy tính, Ngôn ngữ học,... Tuy nhiên, do đối tượng và phạm vi nghiên cứu khác nhau nên chưa có công trình nào nghiên cứu một cách toàn diện và cụ thể về hiện tượng viết tắt trên các trang báo điện tử: Báo Thái Nguyên, Báo Hà Nội mới, Báo Lâm Đồng, Báo Sài Gòn Giải phóng .

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi lựa chọn đề tài: ***Đặc điểm hiện tượng viết tắt tiếng Việt trên một số báo điện tử (Báo Thái Nguyên, Báo Hà Nội mới, Báo Sài Gòn Giải phóng , Báo Lâm Đồng)*** để nghiên cứu.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu đề tài luận văn là tìm hiểu về cách viết tắt trên 4 báo điện tử về cách tạo từ viết tắt, những đơn vị cần viết tắt; thái độ, ý kiến phản hồi của độc giả đối với hiện tượng viết tắt... Thông qua đó, luận văn góp phần vào chuẩn hóa Tiếng Việt trên báo chí trong lĩnh vực viết tắt.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Xuất phát từ mục đích nghiên cứu, chúng tôi đề ra một số nhiệm vụ nghiên cứu như sau:

1) Xây dựng hệ thống lí thuyết có liên quan đến đề tài luận văn gồm: phương ngữ xã hội; lí thuyết về viết tắt; từ tiếng Việt; chính tả tiếng Việt; phong cách ngôn ngữ báo chí,...

2) Khảo sát, thống kê và phân loại các hiện tượng viết tắt trên 4 báo điện tử trong thời gian từ tháng 9 năm 2019 đến tháng 5 năm 2020.

3) Phân tích đặc điểm của hiện tượng viết tắt về mặt cấu tạo và nội dung.

4) Đề xuất ý kiến của độc giả với vấn đề này.

3. Phương pháp nghiên cứu

Để thực hiện đề tài luận văn này, chúng tôi sử dụng một số phương pháp và thủ pháp như sau:

- Phương pháp thống kê, phân loại: Phương pháp này được sử dụng để thống kê các hiện tượng viết tắt trên 4 báo điện tử. Từ kết quả thống kê, chúng tôi phân loại các hiện tượng theo các nhóm tiêu chí để làm cơ sở cho việc phân tích ở các nội dung tiếp theo.

- Phương pháp miêu tả: Phương pháp này được sử dụng để tiến hành trình bày thực trạng, rút ra những đặc điểm chung về tình hình chữ viết tắt trên các phương diện như: phương diện cấu tạo, phương diện nội dung. Dựa trên các kết quả rút ra từ phân tích, chúng tôi đưa ra những nhận định vai trò của viết tắt.

- Phương pháp nghiên cứu liên ngành: Phương pháp này được sử dụng để xây dựng hệ thống các nhân tố xã hội tác động đến việc ngôn ngữ báo mạng sử